

הסכם קדם נישואין

- 1 **רמב"ם הל' אישות פי"ד ה"ח**
אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להבעל לו מדעת, כופין אותו לשעתו לגרשה, לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוא לה.
- 2 **במגיד משנה שם**
שיטה אחרת להרבה מן המפרשים, וכל מי שראיתי דבריו כתב שבדין הגמרא אין כופין את האיש להוציא אף באומרת מאיס עלי, ועל זה הרבו בראיות ברורות, וקראו תגר על כל הנוטה מדבריהם. והם סבורין שאפילו נישאת בגט שנתן מחמת כפייה זו תצא. וכבר פשטה הוראה הזאת בכל ארצותינו שלא כדברי רבינו בזה, שאין כופין את האיש לגרש.
- 3 **רמב"ם הל' גירושין פ"א ה"ב**
אם לא תמצא חן בעיניו, מלמד שאינו מגרש אלא ברצונו, ואם נתגרשה שלא ברצונו אינה מגורשת.
- 4 **רמב"ם הל' גירושין פ"ב ה"כ**
מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ויכתוב הגט והוא גט כשר. וכן אם הכוהו עכו"ם ואמרו לו עשה מה שישראל אומרים לך ולחצו אותו ישראל ביד העכו"ם עד שיגרש הרי זה כשר ... ולמה לא בטל גט זה, שהרי הוא אנוס בין ביד עכו"ם בין ביד ישראל, שאין אומרים אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב בו מן התורה, כגון מי שהוכה עד שמכר או עד שנתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו, או עד שנתרחק מדבר האסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה. לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו.
- 5 **ספר הישר, חלק התשובות סי' כד**
טוב להניח אותה בעיגונה, מלהוציא לעז על בניה ... אך אם כל רבותינו שוין בדבר, תגזרו באלה חמורה על כל איש ואשה מזרע בית ישראל הנלוים אליכם, שלא יהו רשאים לדבר עמו לישא וליתן עמו להאריחו [=לארח אותו] ולהאכילו ולהשקותו וללוותו ולבקרו בחלותו. ועוד יוסיפו חומר ברצונם על כל אדם, אם לא יגרש ויתיר אותו האיש את הילדה הזאת. שבזה אין כפייה עליו, שאם ירצה מקיים.
- 6 **שו"ת הרשב"א ח"ד סי' מ**
שאלת, ראובן בעל לאה, וקרובי לאה, היו בהסכמה שיגרש ראובן זה את לאה אשתו, ונאותו זה לזה בקנס אלף דינרים, ושיגרש זה לזמן ידוע, ואחר כך נתחרט ראובן ומיאן בדבר, והללו מתרין בו מצד הקנס, עד שזה הולך אצל הגזבר ומחלה פניו שיתפטר עמו, ולא רצה בתחבולות שעשו קרובי האשה, אדרבא, אימו שאם יעבור אפי' שעה אחת מן הזמן, יניחהו במשמר עד שיפרע, ומחמת יראה זו הוא מגרש, אלא שלא היה בקי למסור מודעא, אם נדון גט זה כדין גט מעושה, אם לאו. תשובה: נראה לי שגט זה גט מעושה, ופסול הוא.
- 7 **שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' סח**
ויש אומרים דגט מעושה הוא בעבור הקנס ... והוה ליה אם כן גט מעושה, ויש אומרים שמכיון שמדעתו חייב את עצמו בדבר שהוא רוצה לעשות, שאין זה גט מעושה, שכל זמן שיגרש ברצונו יגרש ... והקנס שעשה ברצונו עשאו לחזק את עצמו לגרש ולא הו"ל אנוס ... שאין זה אנוס ... שכיון שמעצמו נתחייב בזה ברצונו הוא.
- 8 **שו"ע אהע"ז סי' עז**
ב אם אמרה מאסתיהו ואינו יכולה להבעל לו מדעת, אם רצה הבעל לגרשה אין לה כתובה. (ובבית שמואל שם סי"ק ז:) אבל אין כופין אותו. (ובחלקת מחוקק שם סי"ק ה:) ואף אם נישאה בגט של כפיה תצא.

9 שו"ע אהע"ז סי' קלד

ז אם נשבע הבעל ליתן גט, צריך שיתירו לו קודם, שלא יהא דומה לאונס... (וברמ"א שם:) והוא הדין אם קבל קנין לגרש. אבל אם קבל עליו קנסות אם לא יגרש, לא מקרי אונס, מאחר דתלה גיטו בדבר אחר, ויוכל ליתן הקנסות ולא לגרש. ויש מחמירין אפילו בכהאי גוונא. וטוב לחוש לכתחלה ולפטרו מן הקנס. אבל אם כבר גירש מפני זה, ואפילו גירש מכח שבועה שעשה מעצמו לגרש, הגט כשר, הואיל ומתחלה לא אנסוהו על כך.

ה אם אנסוהו שלא כדין פסול. ובדין, כגון שהוא חייב להוציא ואינו רוצה, ואנסוהו ב"ד עד שהוציא, הוי גט. ומצוה על כל ב"ד שבכל מקום ובכל זמן לכופו לגרש, לבטל המודעה.

ט אם דחקו אותו בית דין של ישראל על ידי עובדי כוכבים, והיו עובדי כוכבים מכין אותו ואומרים עשה מה שישראל אומרים לך, דינו כאנסוהו ישראל.

10 שו"ע אהע"ז סי' קנד

כא כל אלו שאמרו להוציא, כופין אפי' בשוטים. וי"א שכל מי שלא נאמר בו בגמרא בפירוש כופין להוציא, אלא יוציא בלבד, אין כופין בשוטים אלא אומרים לו, חכמים חייבך להוציא, ואם לא תוציא מותר לקרוך עבריין. הגה: וכל מקום שאין כופין בשוטים, אין מנדין אותו ג"כ. ומכל מקום יכולין ליגזור על כל ישראל שלא לעשות לו שום טובה או לישא וליתן עמו, או למול בניו או לקברו, עד שיגרש. ובכל חומרא שירצו ב"ד יכולין להחמיר בכהאי גוונא, ומלבד שלא ינדו אותו.

11 סדר גט ראשון (וקב נקי שם)

מ אולי עשית איסור או נדר או שבועה או חרם או תקיעת כף או קנין או שום דבר המכריח אותך ליתן גט ... רק ששכחת, על כן נתיר לך ... דהיינו שילמד אותו הרב לומר בזה הלשון: אם עשיתי שום איסור או נדר או שבועה או חרם או תקיעת כף או קנין או שום דבר המכריחני ליתן גט ... הנני מתחרט על זה שעשיתי זאת. אחר כך יחזור ויאמר לו הרב: אם עשית כן והיית יודע שתתחרט על זה היית עושה זאת? וילמד אותו הרב לאמר: לא הייתי עושה כן, לכן הנני מבקש ממעלתכם התרה על אותן הדברים. ואז יאמרו: מותר לך ג' פעמים.

12 שו"ע ר"ה' עדות

יב אסמכתא שסומכת דעתו שלא יתקיים התנאי, ולא היה הקנין כלום, ונמצא שלא גמר והקנה, ולכן אף אם יתקיים התנאי אין הקנין מועיל.

טז אמר אתן מיד או לזמן פלוני אף על פי שקנו מידו על זה אין זה כלום. כי קנין על אמירת אתן הוא קנין על דברים לבד והקנין אינו חל אלא על גוף החפץ הנקנה ... ולכן נהגו לכתוב תנאים אחרונים בשעת הנשואין, ולא די בראשונים, מפני שבראשונים אין שני הצדדים מחייבים את עצמם בלשון חיוב על נפשם, כי שמא יחזור בו אחד מהצדדים מאיזו סיבה.

13 שו"ת צמח צדק, אהע"ז סי' רסב סי"ב

ואף שבהרחקה דר"ת גם כן לא נעשה מעשה לכתחלה, מכל מקום בדיעבד, אם גירשה מחמת הרחקה זו ודאי היו מורים שלא תצא.

14 הסכם קדם נישואין של "הסתדרות הרבנים" (RCA)

במדה ויתעורר ריב וסכסוך בין הצדדים לאחר נישואיהם, באופן שאים דרים יחד כאיש ואשתו, הם מסכימים להגיש את תעצומותיהם בפני הבית דין דאמריקה. לבית הדין הנ"ל יהיה הסמכות הבלעדית לדון ולהכריע ביניהם בכל הנוגע לגט, כתובה, ה"תנאים", והסכם זה ... הבעל מודה שהוא מקבל על עצמו כדלהלן: הריני מתחייב מעכשיו לפרנס את אשתי בסך \$150 ליום (מחושב מיום הנישואין וצמוד למדד יוקר המחיה...), מהיום אשר נפסיק לגור יחדיו כאיש ואשתו, ומאיזה סיבה שתהי' ... וכך אני מוחל זכותי ההלכתי במעשי ידי אשתי, כל זמן שאשתי תהא זכאית לסכום הנ"ל, והנני מודה בזה ... שהתחייבתי בכל הנ"ל מעכשיו בקנין ובבית דין חשוב וכהלכה. אולם חיוב זה יפסק אם יזמין הבעל את אשתו לדין בבית דין דאמריקה והיא תסרב לבוא לדין ... הצדדים מקבלים על עצמם מעכשיו, ע"פ דין קים לי, כל שיטה בפוסקים, ואפילו שהיא דעת מיעוט הפוסקים.